

**«Карпов Павел Алексей улы исемендәге
Болгар кадет интернат-мәктәбе»
дәүләт бюджет гомуми белем учреждениесе
УСТАВЫ
(яңа редакциядә)**

Бүлек 1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР.

1.1. «Павел Алексеевич Карпов исемдәге Болгар кадет интернат-мәктәбе» дәүләт бюджет гомуми белем бирү учреждениесе (алга таба - Учреждение) Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының «Кадетлар интернат-мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесен Татарстан Республикасы милкенә тапшыру юлы белән «Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 31.10.2014 ел, №825 карары нигезендә Татарстан Республикасы милкенә мөлкәт комплекслары буларак аерым муниципаль гомуми белем бирү оешмаларын кабул итү һәм алар базасында дәүләт гомуми белем бирү оешмаларын төзү турында».

1.2 Оешманың татар телендә Тулы исеме: "Павел Алексеевич Карпов исемдәге Болгар кадет интернат-мәктәбе" дәүләт бюджет гомуми белем бирү учреждениесе» Учреждениең кыскартылган исеме рус телендә: ДББУ «Болгарская кадетская школа интернат».

1.3. Учреждение үз эшчәнлегендә Россия Федерациясе Конституциясенә, Татарстан Республикасы Конституциясенә, «Россия Федерациясендә мәгариф турында» Федераль законга, Татарстан Республикасы законнарына, Россия Федерациясенә һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларына, шулай ук әлеге Уставка таяна. Устав-учреждениең бердәнбер гамәлгә кую документты..

1.4. Учреждение юридик зат булып тора, Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнгән тәртиптә ачылган казначылык органнарында шәхси сәхитына, оператив идарә хокукында аңа беркетелгән аерым милеккә үз исемнән мөлкәти һәм шәхси мөлкәти булмаган хокукларга ия була һәм вазыйфаларга ия була. Татарстан Республикасы мәгариф һәм фән министрлыгының дәүләт граждан хезмәткәрләре тарафыннан эш вакытында үз-үзен тоту кагыйдәләренә үтәлүе һәм бәхәсле очракларны жайга салу буенча комиссиясе.

1.5. Учреждениене гамәлгә куючы һәм аның мөлкәте хужасы Татарстан Республикасы булып тора. Гамәлгә куючының функцияләре һәм вәкаләтләре Учреждениеләре республиканың Мәгариф һәм фән министрлыгы гамәлгә ашыра Татарстан (алга таба-гамәлгә куючы). Милекченә функцияләре һәм вәкаләтләре учреждениең Мөлкәтен Татарстан Республикасы исемнән Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы (алга таба - милекче) гамәлгә ашыра.

1.6. Учреждение үз йөкләмәләре буенча үзенә беркетелгән мөлкәт белән оператив идарә итү хокукында, милекче яки учреждениегә гамәлгә куючы тарафыннан мондый мөлкәт, шулай ук күчәмсез мөлкәт сатып алуга бүлөп бирелгән акчалар хисабына беркетелгән аеруча кыйммәтле күчәмсез мөлкәттән тыш, үзенә беркетелгән мөлкәт белән оператив идарә итү хокукында жавап бирә.

1.7. Учреждение милекче йөкләмәләре буенча жавап бирми. Милек хужасы учреждениең йөкләмәләре буенча жавап бирми.

1.8. Оешма юридик затларның бердәм дәүләт реестрына тиешле язма

кертелгән көннән юридик зат хокукын ала.

1.9.. Учреждение бар мөһер, угловой штамп, бланклар һәм башка реквизитлар.

1.10. Учреждениедә Медицина хезмәтен штаттагы медицина хезмәткәрләре башкара, алар педагогик хезмәткәрләр белән беррәттән дөвәләу-профилактика чараларын үткәрү, санитария-гигиена нормаларын үтәү, укучыларның туклану режимы һәм сыйфаты өчен җаваплы.

1.11. Оешма юридик затларның бердәм дөүләт реестрына тиешле язма кертелгән көннән юридик зат хокукын ала.

. Учреждениедә туклануны оештыру учреждение тарафыннан махсус билгеләнгән бинада (ашханә) башкарыла. Туклануны тәэмин итү Татарстан Республикасы бюджетының бюджет ассигнованиеләре исәбеннән гамәлгә ашырыла.

1.12. Учреждениенең урнашу урыны (Юридик адрес): 422840, Татарстан Республикасы, Болгар шәһәре, Совет урамы, 15 нче йорт.

Глава 2. ЦЕЛИ, ПРЕДМЕТ И ВИДЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧРЕЖДЕНИЯ

Бүлек 2. УЧРЕЖДЕНИЕНЕҢ МАКСАТЛАРЫ, ПРЕДМЕТЫ ҺӘМ ЭШЧӘНЛЕК ТӨРЛӘРЕ

2.1. 2.1. Учреждение үз эшчәнлеген Россия Федерациясе законнарында, Татарстан Республикасы законнарында һәм әлеге Уставта билгеләнгән эшчәнлек предметы һәм максатлары нигезендә, мәгариф өлкәсендә эшләр башкару һәм хезмәтләр күрсәтү юлы белән гамәлгә ашыра. Учреждение эшчәнлегенең предметы булып хезмәт күрсәтү, мәгариф өлкәсендә эшләрне башкару, учреждениине булдыру максатларына ирешүгә юнәлдерелгән эшчәнлек тора.

2.2. 2.2. Учреждение эшчәнлегенең төп максаты булып тора төп гомуми һәм урта гомуми белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру, балигъ булмаган гражданны Ватанга хезмәт итүгә әзерләү дөүләт граждан хезмәте вазыйфасын биләүгә конкурс игълан итә.

2.3. Учреждение эшчәнлегенең төп төре булып тора «Мәгариф һәм фән». Эшчәнлекнең төп төре кысаларында Учреждение законнарда билгеләнгән тәртиптә, дөүләт йөкләмәсе кысаларында түбәндәге дөүләт хезмәтләре күрсәтә: а) төп гомуми белем бирү программаларын тормышка ашыру; б) урта гомуми белем бирүнең төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыру; в) гомуми үсештәге өстәмә программаларны тормышка ашыру; г) балаларны тоту.

2.4. Гамәлгә куючы биремнәре нигезендә эшчәнлекне гамәлгә ашырудан тыш, Учреждение үз теләге белән аның төп эшчәнлегенә караган эшләрне башкарырга, гражданиннар һәм юридик затлар өчен законнарда билгеләнгән тәртиптә бер үк төрле хезмәт күрсәткәндә һәм бер үк төрле

шартларда эшлэгән өчен түләргә, шул исәптән дәүләт хезмәтләренә өстәмә булмаган дәүләт хезмәтләре исемлегенә кермәгән өстәмә түләүле белем бирү хезмәтләре күрсәтүгә хокуклы.: - программалар буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру һөнәри белем бирү буенча түбәндәге һөнәрләр: оператор электрон-исәпләү һәм исәпләү машиналары, автомобиль йөртүче, кече үлчәмле суднолар житәкчесе; - белем бирү эшчәнлеген алып баручы хезмәтләр күрсәтү ,ата-аналар өчен белгечләр чакырып консультацияләр, шәхси белем бирү маршрутларын алып бару, стажировкалар, педагогик кадрлар өчен семинарлар үткөрү);

2.5. Учреждение керем китерә торган эшчәнлекне һәм гамәлдәге законнар белән тыелмаган башка эшчәнлекне бары тик бары тик шулай гына башкара ала, чөнки бу аның өчен булдырылган максатка ирешүгә хезмәт итә һәм күрсәтелгән максатка туры килә. Мондый эшчәнлектән алынган һәм әлеге керемнәр хисабына алынган мөлкәт учреждениенң мөстәкыйль карамагына керә һәм аерым баланста исәпкә алына. Учреждениенң керем китерә торган эшчәнлегә керә: - мәдәни-агарту хезмәтләре күрсәтү (мәдәният белән бәйлә мәнфәгатьләр буенча клублар, түгәрәкләр, студияләр, берләшмәләренә эшен оештыру); - ял итү-күңел ачу хезмәтләре (бәйрәмнәр, концертлар, тамашалар, аукционнар, лотереялар оештыру); - сәнгать, бизәү һәм дизайнерлык эшләрен башкару эш; - фәнни-тикшеренү техник һәм тәҗрибә-эксперименталь эшләрен оештыру һәм үткөрү: - Экскурсия хезмәтләре; - сувенир эшләнмәләре ясау һәм сату; - күрсәтү.

2.6. Әлеге Уставта каралган төп эшчәнлек төрләре нигезендә учреждение өчен дәүләт йөкләмәсен гамәлгә куючы формалаштыра һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә раслый. Учреждение дәүләт йөкләмәсен үтәүдән баш тартырга хокуклы түгел.

2.7. Учреждениенң Россия Федерациясе законнары нигезендә махсус рөхсәт - лицензия таләп ителә торган эшчәнлеген гамәлгә ашыру хокукы учреждениенң лицензия алу мизгеленнән яисә анда күрсәтелгән срокта барлыкка килә һәм, әгәр Россия Федерациясе законнарында башкача билгеләнмәгән булса, аның гамәлдә булу срогы тәмамланганнан соң туктатыла. Билгеләнгән тәртиптә документлар бирү хокукы аккредитацияләнгән дәүләт үрнәгендәге Мәгариф турында белем бирү программалары буенча учреждениенң дәүләт аккредитациясе турында таныклык бирелгән мизгелдән барлыкка килә.

Бүлек 3. УЧРЕЖДЕНИЕНЕҢ КОМПЕТЕНЦИЯСЕ, ХОКУКЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ.

3.1. Учреждение Компетенциясе:

3.1.1. укучыларның эчке тәртип кагыйдәләрен, эчке хезмәт тәртибе

кагыйдэләрен, башка локаль норматив актларны эшләү һәм кабул итү;

3.1.2. белем бирү эшчәнлеген матди-техник тәэмин итү, дәүләт һәм жирле нормалар һәм таләпләр, шул исәптән федераль дәүләт белем бирү стандартлары, федераль дәүләт таләпләре, белем бирү стандартлары нигезендә, биналарны жиһазлау;;

3.1.3. гамәлгә куючы һәм жәмәгатьчелеккә финанс һәм матди чараларның керүе һәм аларны тоту турында еллык хисап, шулай ук үз-үзенне тикшерү нәтижәләре турында хисап бирү;

3.1.4. штат расписаниесен билгеләү;

3.1.5. хезмәткәрләренә эшкә алу, алар белән бәяләмә һәм хезмәт килешүләрен өзү, вазыйфай бурычларны бүлү, хезмәткәрләргә өстәмә һөнәри белем бирү өчен шартлар тудыру һәм оештыру;

3.1.6. учреждениене үстерү программасын гамәлгә куючы белән килешү буенча эшләү һәм раслау;

3.1.7. учреждениенең белем бирү программаларын эшләү һәм раслау;

3.1.8. учреждениегә кабул итү: - 5-11 нче сыйныфларда укучылар, шул исәптән яшәү белән .

3.1.9. дәүләт аккредитациясенә ия булган төп гомуми, урта гомуми белем бирү программаларын, шулай ук әлеге белем бирү программаларын гамәлгә ашырганда мондый оешмалар тарафыннан кулланылырга рөхсәт ителгән уку әсбапларын гамәлгә ашырганда кулланырга тәкъдим ителгән дәреслекләр исемлеген билгеләү;

3.1.10. өлгерешенә агымдагы контрольне гамәлгә ашыру; укучыларның арадаш аттестациясе, аларның формаларын билгеләү, үткәрү вакыты һәм тәртибе;

3.1.11. укучыларның белем бирү программаларын үзләштерү нәтижәләрен индивидуаль исәпкә алу, шулай ук архивларда бу нәтижәләр турында кәгазь һәм (яки) электрон чыганаclarда мәгълүмат саклау;

3.1.12. укуту һәм тәрбия, белем бирү технологияләрен, электрон укуту методларын куллану һәм камилләштерү;

3.1.13. Учреждение хокуклы кулланырга электрон укуту, дистанцион белем бирү технологияләрен гамәлгә ашырганда, белем бирү программалары, билгеләнгән тәртиптә федераль башкарма хакимият органы функцияләрен гамәлгә ашыручы дәүләт сәясәте һәм норматив-хокукый жайга салу, мәгариф өлкәсендә;

3.1.14. үз-үзенне тикшерү, тәэмин итү белем бирү сыйфатын бәяләүнең эчке системасы эшчәнлегенә

3.1.15. учреждениедә укучыларны тоту өчен кирәкле шартлар булдыру;;

3.1.16. укучылар һәм учреждение хезмәткәрләренең сәламәтлеген саклау һәм ныгыту, туклануын оештыру өчен кирәкле шартлар тудыру;

3.1.17. укучыларга физик культура һәм спорт белән шөгыйльләну өчен

шартлар тудыру;

3.1.18. Мәгариф турында документлар бланкларын сатып алу;

3.1.19. укучыларның киemenә карата таләпләрне билгеләү. Укучылар бердәм киём формасын киеп, учреждение тарафыннан эшләнелә һәм билгеләнгән тәртиптә раслана торган символларга ия булдылар;;

3.1.20. Россия Федерациясе законнары белән тыелмаган учреждениедә гамәлгә ашырыла торган һәм балигъ булмаган балаларның, ата-аналарының (законлы вәкилләренең) ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегенә булышлык күрсәтү;

3.1.21. ассоциацияләр, берлекләр һәм башка белем бирү берләшмәләре, шул исәптән предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар катнашында барлыкка килү; устав эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен өстәмә финанс һәм матди чаралар чыганаclarын жәлеп итәргә; ;

3.1.22. фәнни-методик эшне оештыру, шул исәптән фәнни һәм методик конференцияләр, семинарлар оештыру һәм үткөрү;

3.1.23. Интернет " чөлтәрөндәге учреждениенөң рәсми сайтың булдыру һәм алыш баруны тәэмин итү»;

3.1.24. Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә түләүле өстәмә белем бирү һәм учреждение Уставында каралган башка хөзмөтләр күрсәтү хисабына өстәмә финанс чараларын жәлеп итү, шулай ук шулай ук физик һәм (яки) юридик затларның, шул исәптән чит ил гражданныларының һәм (яки) чит ил юридик затларының ирекле иганәләре һәм максатчан кертемянәре хисабына, шул исәптән иганәчөлек ярдәме дә кертеп;

3.1.25. фәнни һәм (яки) ижади эшчәнлекне гамәлгә ашыру;

3.1.26. ял һәм сәламәтлөндөрүне оештыруны гамәлгә ашыру укучылар каникул вакытында (тәүлек бөе яки көндөзге ял белән);

3.1.27. оештыру, социаль-психологик тест законсыз наркотик чаралар һәм психотроп матдәләр куллануны иртә ачыклау максатыннан чыгып, дөүлөт сәясәтен эшлөү һәм норматив-хокукый функцияләрне гамәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең федераль органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә белем алучы укучыларны укыту мәгариф өлкәсендә жайга салу;

3.1.28. Россия Федерациясе законнары таләпләре һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте карарлары нигезөндә хәрби хөзмөткә чакырылучыларны исәпкә алу һәм броньлау эшчәнлеген гамәлгә ашыру. Әлеге эшне башкару өчен шәхси жаваплылык учреждение директорына йөклөнә..

3.2. Учреждение үз эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен хокуклы: - үз эшчәнлегө нәтижәсе булган интеллектуаль һәм ижади хөзмөт продуктлары рәвешөндә матди булмаган кыйммәтләрне, шулай ук үз эшчәнлегеннән һәм

элеге керемнэргә алынган милек объектларыннан үз эшчәнлегеннән кәргән табышларны, шулай ук устав эшчәнлегенә төп юнәлешләрән финанслауны тәмин итү өчен, милекчегә оператив идарә хокукында беркетелгән мөлкәтне мөстәкыйль файдаланырга;; - үз исемнән мөлкәти һәм мөлкәти булмаган хокукларны сатып алырга, вазыйфаларны үтәргә, судта гариза бирүче һәм җавап бирүче буларак чыгыш ясарга; - учреждениегә беркетелгән үз милкенә составын һәм бәясен мөстәкыйль баланста чагылдырырга.

3.3. Устав максатларын үтәү өчен Учреждение Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә хокуклы: - филиаллар булдырырга һәм гамәлгә куючы белән килешү буенча вәкилләр ачарга; - филиаллар һәм вәкилләр турында нигезләмәләргә раслау; - гамәлдәге законнарға каршы килми торган юридик һәм физик затлар белән, шулай ук учреждение эшчәнлегенә максатларына һәм предметына каршы килми торган барлык төр шартнамәләр төзү;; - гамәлгә куючы белән килешеп, төп һәм әйләнештәге акчаларны аның булган финанс ресурслары һәм башка финанслау чыганаclarы хисабына сатып алырга яки арендау. Учреждение хокуклы 8 гражданлык-хокукый шартнамәләр нигезендә аерым эшләрне башкару өчен гражданнырны җәлеп итү.

3.4. Учреждение бурычлы::

3.4.1. белем бирү программаларының тулы күләмдә гамәлгә ашырылуын, укучыларның әзерлек сыйфатының билгеләнгән таләпләргә туры килүен, кулланыла торган формаларның, чараларның, тәрбиянең яшь, психофизик үзгәрешләренә, сәләтенә, сәләтләренә, мәнфәгатьләренә һәм ихтыяжларына туры килүен тәмин итү;;

3.4.2. укырга керүче һәм (яки) аның ата-аналарын (законлы вәкилләр) үз уставлары, белем бирү эшчәнлегенә гамәлгә ашыруга лицензиясе, дәүләт аккредитациясе турында таныклык, белем бирү программалары, уку планнары, өстәмә белем бирү программалары, еллык календарь уку графигы, учреждениенең эш режимы, уку дәрәсләре, түгәрәкләр, секцияләр расписаниесе, укучыларның арадаш аттестациясе системасы, форма, тәртибе һәм вакыт-вакытлары турында нигезләмә, белем бирү процессында кулланыла торган уку-укыту әдәбияты исемлегенә һәм белем бирү эшчәнлегенә оештыруны һәм гамәлгә ашыруны регламентлаштыручы башка документлар белән таныштыру;;

3.4.3. укучыларны укыту, тәрбияләү, укучыларны карау һәм карау, аларны карап тоту, укучыларның, учреждение хезмәткәрләренә торгышын һәм сәламәтлеген тәмин итүче билгеләнгән нормалар нигезендә куркынычсыз шартлар тудырырга;

3.4.4. укучыларның һәм балигъ булмаган балаларның ата-аналарының (законлы вәкилләренә), учреждение хезмәткәрләренә хокукларын һәм ирекләрен сакларга;;

3.4.5. ел саен учреждениенең финанс-хужалык эшчәнлегенә турында

гамәлгә куючы алдында хисап тотарга;;

3.4.6. хезмәткәрләргә хезмәт хакын һәм башка түләүләрне вакытында һәм тулы күләмдә түләүне тәмин итү;

3.4.7. финанс-хужалык һәм башка эшчәнлек нәтижәләрен оператив һәм бухгалтерлык исәбен алып барырга, статистик хисап алып барырга, эшчәнлек нәтижәләре һәм мөлкәттән файдалану турында хисап тотарга, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда хисап тотарга;;

3.4.8. дәүләт органнарына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында каралган очракларда һәм тәртиптә мәгълүмат бирергә;

3.4.9. имин хезмәт шартларын, производства имгәнүләрне һәм авария хәлләрен кисәтү чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру.

3.5. Хезмәткәр белән учреждение арасындагы мөнәсәбәтләр хезмәт килешүе нигезендә билгеләнә һәм Россия Федерациясе хезмәт законнары белән жайга салына..

3.6. Учреждение хезмәт хакын гамәлгә куючы белән килештерелгән хезмәт хакы турындагы Нигезләмә нигезендә башкара..

3.7. Учреждение Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә җаваплылык тота.: - аның компетенциясенә караган функцияләргә үтәмәү яки тиешенчә үтәмәү, - уку планы нигезендә белем бирү программаларын тулы күләмдә гамәлгә ашыру; - чыгарылыш сыйныф укучыларының белем сыйфаты, - укучылар, учреждение хезмәткәрләренән тормышы һәм сәламәтлеге. Балигъ булмаган балаларның, ата-аналарының (законлы вәкилләренән) хокукларын һәм ирекләрен барлыкка китерү турындагы законнарда каралган белем алу хокукын бозган яки законсыз чикләгән өчен Учреждение һәм аның вазыйфай затлары Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе Кодексы нигезендә административ җаваплылыкка тартыла

Бүлек 4. МӨЛКӘТ ҺӘМ ФИНАНС БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ Учреждениеләре

4.1. Учреждениенән мөлкәте Татарстан Республикасы дәүләт милкендә тора һәм устав эшчәнлеген тәэмин итү максатларында милекчегә оператив идарә хокукында беркетелә. Учреждение закон белән билгеләнгән чикләрдә, үз эшчәнлегенән максатлары, гамәлгә куючы дәүләт биремнәре һәм үзләренә беркетелгән мөлкәтне биләү, файдалану һәм алар белән эш итү хокукын билгеләү нигезендә гамәлгә ашыра

4.2. Милек милекчәсе учрежденигә тиешле билгеләнеш буенча файдаланылмый яки файдаланылмый торган мөлкәтне оператив идарә итү хокукында артык беркетелгән мөлкәтне тартып алырга һәм алар белән үз теләгә белән эш итәргә хокуклы..

4.3. Учреждение, милек хужасы ризалыгыннан башка, мондый мөлкәтне сатып алуга гамәлгә куючы тарафыннан бүлеп бирелгән акчалар хисабына, шулай ук күчемсез милек белән үзенә беркетелгән аеруча кыйммәтле күчемсез мөлкәт белән идарә итәргә хокуклы түгел.

4.4. Учреждение акчаны кредит оешмаларында депозитларда урнаштырырга, шулай ук кыйммәтле кәгазьләр белән алыш-бирешләр ясарга хокуклы түгел, әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса.

4.5. Учреждениене Формалаштыру һәм финанслау чыганаclarы булып тора: • дәүләт хезмәтләре күрсәтүгә, эшләр башкаруга дәүләт йөкләмәсен үтәүне финанс белән тәэмин итүгә бәйле максатларга Татарстан Республикасы бюджетыннан субсидияләр; • тиешле финанс елына бюджет турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә дәүләт хезмәтләре күрсәтүгә дәүләт йөкләмәсен үтәүне финанс белән тәэмин итүгә бәйле

булмаган максатларга бирелгән субсидияләр (максатчан субсидияләр); • милекче тарафыннан оператив идарәгә тапшырылган мөлкәт; • әлеге Устав нигезендә башкарыла торган керем китерә торган эшчәнлектән акча; • ирекле милек взнослары һәм иганәләр; * законнарда каралган башка чыганаclar;

4.6. Учреждение закон нигезендә үзенә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының Казначылык Департаменты органнарында ачылган шәхси счетлар, Федераль казначылыкның территориаль органнарында законнарда билгеләнгән тәртиптә ачыла торган акчалар белән операцияләрне гамәлгә ашыра.

4.7. Учреждение мөлкәте төп һәм әйләнештәге акчалардан, шулай ук бәясә һәм Исемлеге мөстәкыйль баланста чагылдырыла торган башка кыйммәтләрдән, жиһазлардан һәм материаллардан тора..

4.8. Мөлкәтне акт буенча тапшырганнан бирле учреждение милке белән оператив идарә итү хокукы.

4.9. . Учреждениеенң оператив идарәсендә булган Продукция һәм мөлкәттән, шулай ук килешү яки башка нигезләр буенча сатып алынган мөлкәттән кергән керемнәр, Россия Федерациясә Граждан кодексы, башка законнар һәм башка хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә, учреждениеенң оператив идарәсенә керә.

4.10. . Мөлкәт белән оператив идарә итү хокукы Россия Федерациясә Граждан кодексы, башка законнар һәм башка хокукый актларда каралган нигезләр һәм тәртиптә, шулай ук милекче карары буенча учреждениедән мөлкәтне хокукый рәвештә тартып алу очракларында туктатыла.

4.11. Учреждение үз йөкләмәләре буенча үзенә беркетелгән милекче буларак милек белән оператив идарә итү хокукында булган барлык мөлкәт белән, аеруча кыйммәтле күчемле мөлкәттән тыш, аның өчен милекче сатып алган яисә учреждение тарафыннан мондый мөлкәт сатып алуға, шулай ук башка күчемсез мөлкәт белән идарә итүгә бүлеп бирелгән акчалар хисабына сатып алынган мөлкәт хужасы тарафыннан сатып алынган мөлкәттән тыш, үз йөкләмәләре буенча җавап бирә Учреждениеенң милек хужасы учреждениеенң йөкләмәләре буенча җавап бирми.

4.12. Учреждение арендатор һәм мөлкәтне арендаучы буларак чыгыш ясарга хокуклы.

4.13. Учреждениегә милек хокукы күчкәндә, Учреждение үзенә караган мөлкәткә оператив идарә итү хокукын саклый.

4.14. Учреждениеенң дәүләт йөкләмәсен үтәүне финанс белән тәмин итү күрсәтелгән максатларга Татарстан Республикасы бюджетыннан субсидияләр рәвешендә гамәлгә ашырыла. Учреждение ел саен, гамәлгә куючы тарафыннан билгеләнгән срокларда, гамәлгә куючы тарафыннан учреждениегә беркетелгән яки аңа гамәлгә куючы тарафыннан мондый мөлкәт сатып алуға бүлеп бирелгән акчалар, салым салу объекты буларак салым түләү чыгымнары исәп-хисапын тапшыра, алар буенча тиешле мөлкәт, шул исәптән

жир кишәрлекләре таныла.

4.15. Учреждениедә укучыларны киём-салым һәм аяк киеме, туклану белән тәмин итү чыгымнарын финанслау Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла..

Бүлек 5. УЧРЕЖДЕНИЕГӘ КАБУЛ ИТҮ

5.1. Учреждениегә сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән, Медицина күрсәткечләре булмаган, учреждениедә булу белән туры килмәгән һәм теләк белдергән балигъ булмаган балалар кабул ителә. Балигъ булмаган гражданнарны учреждениегә күчерү ата - аналар (законлы вәкилләр) гаризасы буенча, ә аерым очракларда-опека һәм попечительлек органы, жирле үзидарә органнары карары буенча башкарыла.

5.2. Учреждениегә беренче чиратта керү хокукына ия: - судьялар балалары; - прокуратура органнары һәм Россия Тикшерү комитеты хезмәткәрләренә балалары; - хәрби хезмәткәрләренә балалары, шул исәптән хәрби конфликтлар зоналарында хәрби хезмәт узучы балалар; - контракт буенча хәрби хезмәт үткән чорда һәлак булган (вафат булган) хәрби хезмәткәрләренә һәм хәрби хезмәттән азат ителгәннән соң, алар хәрби хезмәттә булуның иң чик яшенә житкәннән соң, оештыру-штат чараларына бәйлә рәвештә яисә оештыру-штат чараларына бәйлә рәвештә һәлак булган (вафат булган) хәрби хезмәткәрләренә балалары. Әлегә ташламадан гражданнарның күрсәтелгән категориясе туендыручының вафат булган (үлгән) көненнән бер ел дәвамында файдалана ала; - полиция хезмәткәренә балалары, шул исәптән полиция хезмәткәренә балалары, хезмәт вазыйфаларын үтәү белән бәйлә рәвештә алынган имгәнү яки башка зарарлану аркасында вафат булган (вафат булган) хезмәткәрләренә балалары; балалар; * алынган авыру нәтижәсендә вафат булган полиция хезмәткәре 12 Эчке эшләр органнарында хезмәт иткән чорда;

5.3. Гражданнарны учреждениегә кабул итү интернат булган учреждениедә балалар өчен медицина күрсәткечләре булмаганда үткәрелә. Учреждениенә медицина хезмәткәрләре учреждениегә кабул итү кысаларында укучыларның медицина тикшеренүен өйрәнәләр. Балаларның сәламәтлеген бәяләү яшәү урыны буенча медицина тикшерүенә һәм медицина хезмәткәре бәяләмәсенә бирелгән нәтижәләре нигезендә башкарыла.

5.4. Педагог-психолог, социаль педагог балалар белән әңгәмә үткәрә; әңгәмә (диагностика) нәтижәләре буенча балаларның психологик характеристикасы төзелә

5.5. Учреждениегә кабул итү барышында физик үсеш дәрәжәсе тикшерелә, балалар һәм аларның ата-аналары (законлы вәкилләре) белән әңгәмә оештырыла. Әңгәмә барышында социаль үсеш дәрәжәсе, балаларның

учреждениедә укуга психологик эзерлеге тикшерелә, аның белем бирү һәм өстәмә белем бирү программаларын үзләштерү мөмкинлекләре һәм мөмкинлекләре билгеләнә.

5.6. Документларны кабул итү вакыты, учреждениегә кабул итү тәртибе, бер өлештә, учреждение тарафыннан тиешле локаль норматив актта билгеләнә.

ГЛАВА 6. ОСНОВЫ ОРГАНИЗАЦИИ ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ В УЧРЕЖДЕНИИ

6.1. Учреждениенң эчтәлеге Федераль дәүләт стандартлары нигезендә эшләнә торган мәгариф программасы (белем бирү программалары) белән билгеләнә, ул учреждение тарафыннан мөстәкыйль рәвештә кабул ителә һәм гамәлгә ашырыла. Учреждение мөстәкыйль рәвештә дәүләт органнары тарафыннан тәкъдим ителгән вариатив программаларның компонентыннан программаларны сайлап алуда белем бирү белән идарә итү, укучыларның сәламәтлеге торышын һәм үсеш дәрәжәсен исәпкә алып, аларга үзгәрешләр кертү, шулай ук федераль белем бирү стандартлары һәм федераль дәүләт таләпләре нигезендә үз (автор) программаларын эшләү. Учреждениедә укучыларны тәрбияләү һәм укуту рус һәм татар телләрендә алып барыла.

6.2. Учреждение үзенең устав эшчәнлегендә түбәндәге белем бирү программаларын тормышка ашыра:

6.2.1. Төп гомуми белем бирү программалары - а) төп гомуми белем бирү программалары (үзләштерүнең норматив вакыты-5 ел, 5-9 сыйныфлар); б) урта (тулы) гомуми белем бирү программалары (үзләштерүнең норматив вакыты-2 ел, 10-11 сыйныфлар). Төп гомуми һәм урта гомуми белем бирү программалары дәвамчан булып тора

6.2.2. Өстәмә гомуми белем бирү программалары-гомуми үсештәге өстәмә программалар: хәрби-патриотик һәм хәрби-спорт юнәлеше буенча; техник юнәлеш бүлеге; физкультура-спорт юнәлеше бүлеге; сәнгать юнәлеше бүлеге; туристлык-туган якны өйрәнү юнәлеше бүлеге; - табигый-фәнни юнәлеш

6.2.3. Учреждение түбәндәге гомуми белем дәрәжәсен гамәлгә ашыра: төп гомуми белем; урта гомуми белем. Төп гомуми белем бирү укучының шәхесен формалаштыруга һәм формалаштыруга (әхлакый карашлар, эстетик зәвык һәм сәламәт яшәү рәвеше, милләтара һәм этникара аралашуның югары культурасына, Россия Федерациясе дәүләт телен, акыллы һәм физик хезмәт күнекмәләренә, сәләтләрен, кызыксынуларын, социаль үзбилгеләнешкә сәләтен булдыруга) юнәлдерелгән. Төп гомуми белем урта гомуми белем, Урта һөнәри белем алу өчен база булып тора. Урта гомуми белем бирү укучының шәхесен формалаштыруга һәм формалаштыруга, укучының ижади сәләтләрен һәм белеменә карата кызыксынуны үстерүгә, урта гомуми белем эчтәлеген индивидуальләштерү һәм һөнәри юнәлеш бирү

нигезендә мөстәкыйль уку эшчәнлеге күнекмәләрен формалаштыруга юнәлдерелгән.

6.4. Белем бирү программаларының эчтәлеге туры килә гамәлдәге федераль дәүләт белем бирү стандартларына һәм якинча якинча төп белем бирү программаларына туры килә торган белем бирү стандартларына туры килә. Учреждение мәгариф программаларының дәвамчанлыгын тәэмин итә, әлеге белем бирү оешмасында тормышка ашырыла. Өстәмә гомуми үсеш алган программалар эчтәлеге һәм алар буенча укуыту сроклары учреждение тарафыннан эшләнгән һәм расланган белем бирү программасы белән билгеләнә.

6.5. Белем бирү эшчәнлеген оештыру уку планы (уку курслары, дисциплиналар һәм уку еллары буенча белем бирү программасы эчтәлеген бүлү), учреждение тарафыннан гамәлгә куючы белән килештерелгән мөстәкыйль һәм еллык календарь уку графигы белән эшләнә һәм раслана торган дәресләр расписаниесе белән регламентлана.

6.6. Учреждениенң эш режимы, гамәлгә куючы рекомендацияләрен, уку планын исәпкә алып, санитар нормалар таләпләре нигезендә эчке тәртип кагыйдәләре белән билгеләнә.

6.7. Уку елы гомуми белем бирү учреждениесендә, кагыйдә буларак, башлана 1 сентябрь. 5-8, 10 сыйныфлар өчен уку елының озынлыгы 35 атнадан да ким түгел, 9,11 сыйныф өчен - 34 атнадан да ким түгел. Уку елы дәвамында каникулларның дәвамлылыгы 30 календарь көннән дә ким түгел, жәй көне - 8 атнадан да ким түгел.

6.8. Учреждениедә сыйныфларның саны санитар нормаларны һәм белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен кирәкле шартлар булуны исәпкә алып билгеләнә. Учреждениедә һәр сыйныфның тулылануы 20 кешедән артмый.

6.9. Учреждениенң көн тәртибе эчке тәртип кагыйдәләре белән регламентлана. Учреждениедә уку, хезмәт һәм ялны фәнни нигезләнгән яраштыруны тәэмин итә торган көн режимы укучыларның тәүлек буе булуын исәпкә алып төзелә.

6.10. Укучыларны учреждениедән икенчесенә күчерү гомуми белем бирү оешмасы Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

6.11. . Белем бирү программасын, шул исәптән уку предметының, курсның, дисциплинаның (модульнәң) аерым өлешен яки бөтен күләмен үзләштерү, уку планы белән билгеләнгән формаларда һәм гамәлгә куючы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә укучыларның арадаш аттестациясе белән алып барыла

6.12. Уку-укуыту предметы тәмамлана, кагыйдә буларак, имтихан яки зачет. Йомгаклау бәяләре, уку планы буенча имтихан (зачет) каралмаган булса, оешманың уку планына кертелгән барлык укуыту предметлары буенча имтихан (зачет) һәм гамәли дәресләр нәтижәләре буенча чыгарыла. Йомгаклау бәяләре чирек, яртыеллык һәм уку елы нәтижәләре буенча чыгарыла.

6.13. . Уку елының төп гомуми белем бирү программасын тулысынча үзләштергән укучылар практик дәресләр узганнан ссң һәм педагогик совет тәкъдиге буенча директор боерыгы белән киләсе курска күчерелә. Укучылар академик бурычларны киләсе уку елы дәвамында бетерергә тиешләр, Учреждение укучыларга бу бурычны бетерү өчен шартлар тудырырга һәм аны вакытында бетерүне контрольдә тотарга тиеш. Тәржемәи хәле

6.14. По Уку тәмамлангач, укучыларга бушлай киём һәм аяк киёме комплекты бирелә.

6.15. Учреждениедә тәрбия эше белем бирү эшчәнлегенең бер өлеше һәм төп эшчәнлек төрләренең берсе булып тора, ул дәүләт һәм муниципаль хезмәт өлкәсендә Ватанга хезмәт итүгә әзерлеккә юнәлдерелгән.

6.16. Учреждениедә укучыларны тәрбияләү гомумкешелек кыйммәтләренә, дөнья һәм милли мәданиятнең, Россия дәүләте тарихының иң яхшы үрнәкләренә, законга һәм Ватанга хезмәт итүнең күренекле үрнәкләренә нигезләнә. Тәрбия эше укучыларга интеллектуаль, патриотик, рухи-әхлакый, физик, хокукый һәм эстетик тәрбия бирү мәсьәләләрен хәл итүгә комплекслы якин килү нигезендә оештырыла. Шул ук вакытта төп бурычлар укучыларның көндәлек тормышы процессында, укучыларның һәм башка белем бирү процессында катнашучыларның уртақ уку-укыту һәм башка төр эшчәнлекләрендә тормышка ашырыла. Тәрбиянең төп формасы булып, эшчәнлек профиле буенча һәр укучы белән системалы һәм максатчан тәрбия эше тора.

6.17. Учреждениедә тәрбия эше белем бирү чорында учреждениенең масштабында планлаштырыла, шулай ук сәламәтләндерү, яшьләр һәм туристлык лагерьларында, хезмәт һәм ял лагерьларында укучыларның ялын оештыруда ярдәм итә.

6.18. Укучыларның хезмәт эшчәнлегенең төрле рәвешләрендә һәм спорт-массакуләм чараларда катнашуы ирекле булу принцибына нигезләнә..

6.19. Каникул, бәйрәм һәм якшәмбе көннәрендә укучылар учреждение эшчәнлегенә регламенты нигезендә өйләренә, башка көннәрдә эти - әниләренә (законлы вәкилләренә) гозере буенча китәләр.

Бүлек 7. ОЕШТЫРУ ЭШЧӘНЛЕГЕН ҺӘМ ИДАРӘ ИТҮ

Учреждениеләр

7.1. Учреждение белән идарә итү Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм әлегә Устав нигезендә гамәлгә ашырыла.

7.2. Учреждение белән идарә итү өлкәсендә милекче компетенциясенә мөлкәт хужасы керә:

1) учреждениенең уставын килештерү һәм аңа Татарстан Республикасы

6.13. . Уку елының төп гомуми белем бирү программасын тулысынча үзләштергән укучылар практик дәресләр узганнан соң һәм педагогик совет тәкъдире буенча директор боерыгы белән киләсе курска күчерелә. Укучылар академик бурычларны киләсе уку елы дәвымында бетерергә тиешләр, Учреждение укучыларга бу бурычны бетерү өчен шартлар тудырырга һәм аны вакытында бетерүне контрольдә тотарга тиеш. Тәржемәи хәле

6.14. По Уку тәмамлангач, укучыларга бушлай киём һәм аяк киём комплекты бирелә.

6.15. Учреждениедә тәрбия эше белем бирү эшчәнлегенең бер өлеше һәм төп эшчәнлек төрләренең берсе булып тора, ул дәүләт һәм муниципаль хезмәт өлкәсендә Ватанга хезмәт итүгә әзерлеккә юнәлдерелгән.

6.16. Учреждениедә укучыларны тәрбияләү гомумкешелек кыйммәтләренә, дөнья һәм милли мәдәниятнең, Россия дәүләте тарихының ин яхшы үрнәкләренә, законга һәм Ватанга хезмәт итүнең күренекле үрнәкләренә нигезләнә. Тәрбия эше укучыларга интеллектуаль, патриотик, рухи-әхлакый, физик, хокукый һәм эстетик тәрбия бирү мәсьәләләрен хәл итүгә комплекслы якин килү нигезендә оештырыла. Шуң ук вакытта төп бурычлар укучыларның көндәлек тормышы процессында, укучыларның һәм башка белем бирү процессында катнашучыларның уртақ уку-укыту һәм башка төр эшчәнлекләрендә тормышка ашырыла. Тәрбиянең төп формасы булып, эшчәнлек профиле буенча һәр укучы белән системалы һәм максатчан тәрбия эше тора.

6.17. Учреждениедә тәрбия эше белем бирү чорында учреждениенең масштабында планлаштырыла, шулай ук сәламәтләндерү, яшьләр һәм туристлык лагерларында, хезмәт һәм ял лагерларында укучыларның ялын оештыруда ярдәм итә.

6.18. Укучыларның хезмәт эшчәнлегенең төрле рәвешләрендә һәм спорт-массакуләм чараларда катнашуы ирекле булу принцибына нигезләнә..

6.19. Каникул, бәйрәм һәм якшәмбе көннәрендә укучылар учреждение эшчәнлегенә регламенты нигезендә өйләренә, башка көннәрдә эти - әниләренә (законлы вәкилләренә) гозере буенча китәләр.

Бүлек 7. ОЕШТЫРУ ЭШЧӘНЛЕГЕН ҺӘМ ИДАРӘ ИТҮ

Учреждениеләр

7.1. Учреждение белән идарә итү Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм әлегә Устав нигезендә гамәлгә ашырыла.

7.2. Учреждение белән идарә итү өлкәсендә милекче компетенциясенә мөлкәт хужасы керә:

1) учреждениенең уставын килештерү һәм аңа Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән тәртиптә үзгәрешләр керту;

- 2) учреждениегә мөлкәтне оператив идарә хокукында беркетү;
- 3) учреждениегә беркетелгән объектларның аеруча кыйммәтле күчемсез мөлкәте уставыннан төшереп калдыру турында Карар кабул итү;
- 4) учреждениенә оператив идарәсендә булган күчемсез мөлкәт һәм аеруча кыйммәтле күчемсез мөлкәт белән алыш-бирешләрне Килештерү;
- 5) учреждениегә беркетелгән артык, файдаланылмый яки билгеләнеше буенча файдаланылмый торган мөлкәтне тартып алу йә учреждение тарафыннан әлеге мөлкәтне сатып алуга гамәлгә куючы тарафыннан бүлеп бирелгән акчалар хисабына сатып алынган;
- 6) учреждениенә кредиторларның таләпләрен канәгатьләндергәннән соң калган мөлкәтен, шулай ук федераль законнар нигезендә учреждениенә йөкләмәләре буенча түләттерү мөмкин булмаган мөлкәтен алга таба файдалану;
- 7) үз компетенциясе кысаларында Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән тәртиптә Учреждение эшчәнлеген контрольдә тотуны гамәлгә ашыру;
- 8) учреждениенә мөлкәтен, миләкче тарафыннан учреждениегә беркетелгән аеруча кыйммәтле күчемле мөлкәттән тыш, яисә аңа гамәлгә куючы тарафыннан мондый мөлкәт, шулай ук күчемсез мөлкәт сатып алуга бүлеп бирелгән акчалар хисабына сатып алынган мөлкәтәннән тыш, коммерциячел булмаган оешмаларга, аларны гамәлгә куючы яки катнашучы сыйфатында тапшыруны Килештерү.

7.3. Учреждение белән идарә итү өлкәсендә гамәлгә куючы компетенциясенә керә:

- 1) учреждениенә оештырганда, үзгәртеп корганда, тибын үзгәрткәндә һәм бетергәндә гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен үтәү;
- 2) учреждениенә уставын раслау, шулай ук миләкче һәм «Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты каршындагы Татарстан Республикасы Икътисадый һәм социаль тикшеренүләр үзәге " дөүләт бюджет учреждениесе белән килешү буенча аңа кертелә торган үзгәрешләр»;
- 3) житәкчәне (директорны) билгеләү (раслау) һәм аның вәкаләтләрен туктату;
3.1) учреждение житәкчәсе (директоры) вазыйфаларын башкаручы итеп оешманың житәкчәсе (директоры) булмау чорына билгеләү;
- 4) учреждение директоры белән хезмәт килешүен төзү һәм туктату;
- 5) учреждениенә Уставында каралган төп эшчәнлек төрләре нигезендә юридик затларга дөүләт хезмәтләре күрсәтүгә (эшләр башкаруга) дөүләт йөкләмәсен формалаштыру һәм раслау;
- 6) миләкче тарафыннан учреждениегә яисә учреждениегә гамәлгә куючы тарафыннан мондый мөлкәт сатып алуга (алга таба - аеруча кыйммәтле күчемле мөлкәт) бүлеп бирелгән акчалар хисабына сатып алынган аеруча кыйммәтле күчемле мөлкәт төрләрен һәм исемлеген билгеләү);
- 7) учреждениенә «коммерциясез оешмалар турында " Федераль законның 9.2 статьясындагы 13 пунктында билгеләнгән критерийларга туры килә торган эре алыш-бирешләр кылуын алдан килештерү»;
- 8) башкаруда кызыксынуы булган учреждение катнашында килешүләренә

хуплау турында Карар кабул итү.

18

коммерцияле булмаган оешмалар турында " Федераль законның 27 статьясында билгелэнгән критерийлар нигезендә»;

9) «Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә башкарма органы карамагындагы дәүләт бюджет учреждениеләре эшчәнлегенә төп төрләренә керә торган хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) түләүне билгеләүнең якинча тәртибен раслау турында " 2010 елның 30 декабрендәге 1170 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары нигезендә гражданнар һәм юридик затлар өчен түләүле хезмәтләр һәм бәяләр исемлеген формалаштыру һәм раслау;»;

10) Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгелэнгән гомуми таләпләр нигезендә учреждение эшчәнлегенә нәтижеләре һәм аңа беркетелгән Татарстан Республикасы дәүләт мөлкәтеннән файдалану турында хисап төзү һәм раслау тәртибен билгеләү.;

11) федераль законнарда каралган очракларда һәм тәртиптә (әгәр аларны бирү шартларында башкача билгеләнмәгән булса), күчәмсез һәм аеруча кыйммәтле күчәмсез мөлкәтгән тыш, Хужалык жәмгыятьләренә устав (жыелма) капиталына яисә аларны гамәлгә куючы яки катнашучы буларак башка рәвештә тапшыруны учреждение тарафыннан Килештерү.;

12) федераль законнарда каралган очракларда коммерциячел булмаган оешмаларга аларны гамәлгә куючы яки катнашучы буларак (аларны бирү шартларында башкача билгеләнмәгән булса) һәм башка мөлкәтне, мондый мөлкәтне, шулай ук күчәмсез мөлкәтне сатып алуга учреждениегә гамәлгә куючы тарафыннан бүлеп бирелгән акчалар исәбеннән учреждениегә беркетелгән милекче яисә учреждениегә сатып алынган акчалардан тыш, тапшыруны, аларны гамәлгә куючы яисә катнашучы буларак (бирү шартларында башкача билгеләнмәгән булса) килештерү.;

13) учреждениенә биналарын, урыннарын һәм башка милек объектларын арендау шартларын контрольдә тотуны гамәлгә ашыру;

14) дәүләт йөкләмәсен үтәүне финанс белән тәмин итүне гамәлгә ашыру;

15) учреждениенә финанс-хужалык эшчәнлегенә планын Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгелэнгән таләпләр нигезендә төзү һәм раслау тәртибен билгеләү.;

16) Россия Федерациясе Хезмәт кодексы нигезендә эш бирүче инициативасы буенча бюджет учреждениесе житәкчесе белән хезмәт шартнамәсен өзүгә китерә торган учреждениенә кичектерелгән кредитор бурычының рөхсәт ителгән иң чик күләмен билгеләү.;

17) бюджет учреждениесе тибын үзгәртү юлы белән казна учреждениесен төзү турында билгелэнгән тәртиптә тәкъдимнәр бирү;

18) учреждениенә эшчәнлеген Россия Федерациясе законнары нигезендә тикшереп тору;

19) белем бирү-тәрбия процессын оештыруда консультатив һәм методик

хезмәтләр күрсәтү.;

20) учреждение директорына аттестация үткәрү;

21) укучыларны ташламалы туклану һәм транспортта йөрү, башка төр ташламалар һәм матди ярдәм белән тәэмин итү өчен билгеләнгән тәртиптә акча бүлөп бирү, аның компетенциясе һәм гамәлдәге нормативлар нигезендә бирелә торган башка төр ташламалар һәм матди ярдәм күрсәтү.;

22) учреждениенң филиаллары һәм вәкилләкләре житәкчеләрен билгеләү, аларның эшчәнлеген туктату турында карарлар кабул итү;

23) Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән Гамәлгә куючының бүтән функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыру.

Учреждение белән идарә итү органнары булып учреждение директоры, шулай ук коллегияль идарә итү органнары учреждениесе: гомуми жылыш (конференция) хезмәткәрләренң, педагогик совет.

7.4. Учреждение директоры (алга таба-Директор), ул мәгариф оешмасы эшчәнлегенә житәкчелек итә.

7.4.1. Директор бер генә башлангыч нигезендә эшли, учреждение эшчәнлегенә кагылышлы барлык мәсьәләләренә дә хәл итә.

Учреждение директоры һәм коллегияль идарә органнары арасында вәкаләтләренә чикләү әлеге устав белән билгеләнә.

7.4.2. Директор мәгариф, тәрбия эше һәм оешманың оештыру-хужалык эшчәнлегенә белән житәкчелек итү өчен җаваплы;

7.4.3. Директор компетенциясенә учреждение эшчәнлегенә ағымдагы житәкчелек итүне гамәлгә ашыру мәсьәләләренә керә, гамәлдәге законнар һәм әлеге устав белән Учреждениенә гамәлгә куючы һәм коллегияль идарә органнары компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрдән тыш.

7.4.4. Директор:

учреждение исеменнән эш итә, аның мәнфәгатьләрен барлык илебез һәм чит ил оешмаларында, дәүләт һәм муниципаль органнарда;

шартнамәләр төзи, шул исәптән хезмәт, ышанычнамәләр бирә, хезмәткәрләренә кабул итә һәм эштән азат итә;

структур бүлекчәләренң урынбасарларын, баш бухгалтерын һәм житәкчеләрен (гамәлгә куючы белән килешенеп) билгели һәм вазыйфадан азат итә),

* педагогик, административ-хужалык кадрларын сайлап алуны, эшкә кабул итүне һәм эштән азат итүне, шулай ук урнаштыруны гамәлгә ашыра. Аларның квалификациясе дәрәжәсе өчен җавап бирә.

закон һәм әлеге Уставта билгеләнгән чикләрдә милек һәм учреждение чаралары белән эш итү хокукыннан файдалана;

үз компетенциясе чикләрендә барлык хезмәткәрләр һәм укучылар, учреждение тәрбияләнүчеләренә өчен мәҗбүри булган боерыклар һәм күрсәтмәләр чыгара;

учреждение белән идарә итү органнары структурасын, штат расписаниесен, уку планын, еллык эш планын, эш графигын, дәрәсләр расписаниесен, контроль эшләр графигын, имтиханнар расписаниесен раслый; учреждениенң эшчәнлеген регламентлаучы башка документлар, локаль норматив актлар раслый;;

белем бирү программаларын һәм уку курсларының һәм дисциплиналарның эш программаларын раслый;

учреждение хезмәткәрләре арасында вазыйфаларны бүлө, вазифа инструкциясен, педагогик хезмәткәрләрнең уку йөкләнешен раслый;

хезмәткәрләргә Россия Федерациясе законнары һәм учреждениенең эчке тәртип кагыйдәләре нигезендә бүлөкләү һәм түләттерү чараларын куллана;

хезмәт өчен түләү һәм хезмәткәрләргә премияләү турындагы нигезләмәне раслый һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән тәртип нигезендә аларны премияләүгә җибәрелә торган акчалар күләмен мөстәкыйль билгели;

белем бирү һәм тәрбия эшчәнлеген контрольдә тотуны планлаштыра, оештыра һәм тормышка ашыра;

финанс чараларыннан рациональ файдалануны тәмин итә; педагогик һәм медицина персоналының бердәмлеген, укучыларның сәламәтлеген саклау эшен оештыра һәм җибәрә; балаларны учреждениегә кабул итү өчен җавап бирә; укучыларның тормышларын саклап калуны, аларның ялын һәм туклануын оештыруны тәмин итә торган кирәкле социаль-көнкүреш шартлары тудыру өчен җаваплылык тотат;

7.4.5. Директор, гамәлдәге законнарга каршы килгән очракта, учреждениенең коллегияль идарә органнары карарларын туктатырга хокуклы.

7.5. Хезмәткәрләрнең гомуми җыелышы (конференциясе) (алга таба - хезмәткәрләрнең гомуми җыелышы) учреждение белән идарә итүнең коллегияль органы булып тора. Хезмәткәрләрнең гомуми җыелышы составына учреждениенең барлык хезмәткәрләре дә керә. Җыелыш булып санала правомочным, әгәр анда бар кимендә 2/3 хезмәткәрләре учредениесе.

Хезмәткәрләрнең гомуми җыелышын алып бару өчен аның рәисе һәм сәркәтибе хезмәткәрләрнең гомуми җыелышы әгъзаларының ачык тавыш бирү юлы белән утырышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән сайлана.

7.5.1. Учреждение хезмәткәрләрнең гомуми җыелышы:

- оешманың үсеш концепциясен һәм программасын раслый;

- директорның эш нәтижеләре һәм учредениенең үсеш перспективалары турында хисабын тыңлый;

- мәгариф учредениесенең икътисадый эшчәнлек юнәлешләрен билгели;

- мәгариф учредениесенең финанс-хужалык эшчәнлеген яхшырту буенча гамәлгә куючыга тәкъдимнәр кертә;

- хезмәт өчен түләүнең гамәлдәге системасы нигезендә, белем бирү учредениесендә хезмәт өчен түләүгә булган акчалар чикләрендә кызыксындыру характерындагы өстәмә һәм өстәмәләр, премияләр һәм башка түләүләр күләмен билгели;

- социаль гарантияләр һәм ташламалар бирү тәртибен һәм шартларын билгели;

- учредениенең уставын кабул итә, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертә;

- эчке хезмәт тәртибе кагыйдәләрен, белем бирү учредениесенең еллык планын, еллык һәм квартал финанс отчетларын раслый;

- күмәк килешүне карый һәм кабул итә;

- учредениедә хезмәт бәхәсләре буенча комиссия төзи.

7.5.2. Хезмәткәрләр гомуми жыелышының оештыру формасы булып, кирәк булган саен, эмма елына кимендә бер тапкыр үткәрелә торган утырыш тора.

7.5.3. Хезмәткәрләрнең гомуми жыелышы аның Рәисе тарафыннан учреждение хезмәткәрләре, профсоюз комитеты рәисе, учреждение директорының үз инициативасы, инициативасы белән чакырыла.

7.5.4. Карарлар ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Хезмәткәрләрнең гомуми жыелышы карарлары гади күпчелек тавыш белән кабул ителә һәм беркетмә белән рәсмиләштерелә, аңа хезмәткәрләрнең гомуми жыелышы рәисе һәм секретаре кул куя. Тавышлар тигез булган очракта хезмәткәрләрнең гомуми жыелышы Рәисе тавышы хәлиткеч булып тора.

Аның вәкаләтләре чикләрендә һәм законнар нигезендә кабул ителгән гомуми жыелыш карарлары, аның директоры расланганнан соң, белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучыларның барысы да үтәләше өчен мәжбүри булып тора. Гомуми жыелыш карарлары уку-уқыту процессында катнашучыларның барысына да вакытында житкерелә.

7.6. Катлаулы педагогик һәм методик мәсьәләләренә, уку-тәрбия процессын оештыру мәсьәләләрен карау, алдынгы педагогик тәҗрибәне өйрәнү һәм тарату максатыннан педагогик совет эшли.

7.6.1. Педагогик совет составына аның Рәисе, уку, тәрбия һәм хәрби-патриотик эшләр буенча директор урынбасарлары, китапханә мөдире һәм барлык педагогик хезмәткәрләр керә.

Директор үзенең боерыгы белән педагогик совет утырышларын алып бару хокукы белән вакытлыча алыштыручы затны билгели ала.

7.6.2. Педагогик совет карарлары учреждение коллективы өчен тәкъдим итә. Директор боерыгы белән расланган педагогик совет карарлары үтәлү өчен мәжбүри булып тора.

7.6.3. Педагогик советның вәкаләтләре вакыты-бер ел.

7.6.4. Педагогик совет компетенциясе:

- оешманың структурасын билгеләү;
- уку-уқыту планын һәм уку процессының графигын билгеләү;
- уку елына уку-тәрбия эшенең төп чаралары планы турында фикер алышу;
- укучыларның белемнәрен агымдагы һәм йомгаклау контролен үткәрү турындагы нигезләмәне карау;
- учреждениенең матди-техник базасын үстерү һәм камилләштерү мәсьәләләрен карау;
- уку-тәрбия эшенең торышы һәм дисциплинаның торышы турында фикер алышу, укучыларны уку һәм тәрбияләүне яхшырту буенча чаралар күрү;
- методик эшнең торышы, шулай ук уку методларын камилләштерү мәсьәләләре турында фикер алышу;
- педагогик хезмәткәрләрнең категорияләрен үзгәртү белән бәйле мәсьәләләрен карау;
- оешманың эш нәтижеләре турында директорның еллык отчетларын тыңлау
- административ-идарә персоналының, структур бүлекчәләр житәкчеләренен, педагогик хезмәткәрләрнең отчетларын тыңлау һәм тикшерү;
- укучыларны имтиханнарга керту, киләсе класска күчерү, белем алу турында

тиешле документлар бирү, алтын яки көмеш медальләр, аерым билгеләр, Мактау грамоталары (листлар) белән бүләкләү мәсьәләләрен хәл итү ; :

- хезмәткәрләрне мактаулы исемнәр, хөкүмәт һәм башка бүләкләр, премияләр бирүгә тәкъдим итү;;

- укучыларга, хезмәткәрләргә һәм педагогик хезмәткәрләргә, шулай ук учреждениедән пенсиягә чыккан пенсионерларга социаль ярдәм итүгә юнәлдерелгән чаралар эшләү ; ;

- педагогик хезмәткәрләрнең һәм укучыларның әзерлек дәрәжәсен күтәрүгә юнәлдерелгән башка мәсьәләләрне карау.

7.6.5. Педагогик совет утырышларны кабул ителгән эш планы нигезендә, әмма уку чирегенә кимендә бер тапкыр уздыра. Чираттан тыш утырыш директор инициативасы буенча яки педагогик совет әгъзаларының өчтән береннән дә ким булмаган өлеше буенча чакырылырга мөмкин.

7.6.6. Педагогик совет утырышта катнашучылар саныннан кимендә 2/3 кеше булганда карар кабул итәргә хокуклы.

7.6.7. Педагогик совет карарлары ачык тавыш бирү юлы белән күпчелек тавыш белән кабул ителә. Тавышларның тигез саны булганда, Рәиснең тавышы хәлиткеч булып тора.

ГЛАВА 8. УЧЕТ, ОТЧЕТНОСТЬ И КОНТРОЛЬ В УЧРЕЖДЕНИИ

Учреждение ведет налоговый учет, бухгалтерский учет и статистическую отчетность о результатах хозяйственной и иной деятельности в порядке, установленном федеральным законодательством.

Контроль за исполнением законодательства Российской Федерации и Республики Татарстан в области бюджетной и финансовой дисциплины в Учреждении осуществляется уполномоченными органами исполнительной власти.

Бүлек 9. УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ ТӘРТИБЕ

9.1. Әлеге Уставка үзгәрешләр гамәлгә куючы тарафыннан Россия Федерациясе Граждан кодексы һәм башка закон актлары белән билгеләнгән тәртиптә кертелә.

9.2. Әлеге Уставка үзгәрешләр дәүләт теркәвенә алынган көннән үз көченә керә.

Бүлек 10. УЧРЕЖДЕНИЕ ЭШЧӘНЛЕГЕН РЕГЛАМЕНТЛАУ

10.1. Учреждениедәң устав эшчәнлеген тәмин итү өчен түбәндәге локаль норматив актлар кабул итә: нигезләмәләр, инструкцияләр, декларацияләр, кагыйдәләр, планнар, графиклар, штат расписаниесе, дәрәсләр расписаниесе, учреждение директоры боерыклары һәм күрсәтмәләре, белем бирү эшчәнлеген оештыруның һәм гамәлгә ашыруның төп мәсьәләләре буенча коллегияль идарә органнарының карарлары, шул исәптән укучыларны кабул итү һәм дәрәсләр режимын, укучыларның өлгерешен агымдагы тикшерү рәвешләре, вакыт-вакыт һәм тәртибе, укучыларның аттестациясен үткөрү тәртибе һәм нигезләре, , укучыларны күчерү һәм яңадан торгызу, белем бирү оешмасы белән укучы һәм (яки) балигъ булмаган балаларның ата-аналары (законлы

вәкилләре) арасында хезмәт өчен түләү, конкурслар буенча һ.б., шулай ук белем бирү мөнәсәбәтләрен җайга салу, әлеге уставта билгеләнгән тәртиптә, үз компетенциясе чикләрендә, Россия Федерациясе законнары нигезендә үз компетенциясе чикләрендә.

10.2. Мәгариф оешмасы укучыларының яисә хезмәткәрләренә белем алу турындагы законнарда, хезмәт турындагы законнарда, билгеләнгән тәртипне бозып кабул ителгән яисә билгеләнгән тәртипне бозып кабул ителгән нормалары белем бирү оешмасы тарафыннан кулланылмый һәм юкка чыгарылырга тиеш.

10.3. Учреждение белән идарә итүнең башка органнары компетенциясенә керми торган локаль актлар учреждение директоры боерыгы белән раслана.

10.4. Учреждениенә локаль актлары әлеге Уставка һәм гамәлдәге законнарга каршы килә алмый.

Бүлек 11. УЧРЕЖДЕНИЕНЕҢ ДОКУМЕНТЛАРЫН САКЛАУ

11.1. Учреждение түбәндәге документларны сакларга тиеш:

- учреждениенә Уставы, шулай ук учреждениенә уставына кертелгән һәм билгеләнгән тәртиптә теркәлгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр;

- учреждениенә төзү турында һәм учреждениегә оператив идарәгә тапшырыла торган мөлкәт исемлеген раслау турында Гамәлгә куючының карары, шулай ук учреждениенә булдыру белән бәйле башка карарлар;

- учреждениенә дәүләт теркәвен раслаучы документ

- учреждениенә үз балансында булган мөлкәتكә хокукын раслаучы документлар;

- оешманың эчке документлары;

- Гамәлгә куючының учреждение эшчәнлегенә кагылышлы карарлары;

- дәүләт органнарының аудиторлык бәяләмәләре, бәяләмәләре финанс контроле;

- федераль законнарда һәм башка норматив хокукый актларда, әлеге Уставта, учреждениенә эчке документларында, Учреждениенә гамәлгә куючы һәм директор карарларында каралган башка документлар.

11.2. Учреждение әлеге Уставның 11.1 пунктында каралган документларны учреждениенә урнашу урыны буенча саклай.

11.3. Учреждение укучыларның шәхси составы һәм контингенты буенча документларның исәбен һәм сакланышын, шулай ук учреждениенә үзгәртеп корганда яки бетергәндә, аларны билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт архивына вакытында тапшыруны тәмин итә.

Бүлек 12. БУЛДЫРМАУ ҺӘМ ҖАЙГА САЛУ МӘНФӘГАТЬЛӘР КАРШЫЛЫГЫ

Мәнфәгатләр конфликты астында оешма (учреждение) хезмәткәренә шәхси кызыксынуы оешма (учреждение) хезмәткәренә шәхси мәнфәгатләре һәм оешма (учреждение) хезмәткәренә милкәнә зыян китерерлек һәм (яки) оешманың (учреждениенә) эш репутациясенә китерерлек хокуклары һәм законлы мәнфәгатләре арасында каршылык барлыкка килергә мөмкин булган

хэл аңлашыла.

. Оешма (учреждение) хезмэткәренә хезмэт бурычларын тиешенчә үтәүгә тәэсир итә яки йогынты ясый ала торган шәхси кызыксынуы астында, оешма (учреждение) хезмэткәренә хезмэт бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә акча, кыйммәтләр, башка мөлкәт, шул исәптән мөлкәт хокуклары, яки мөлкәти характердагы хезмәтләр алу мөмкинлеге аңлана.

. Оешма (учреждение) житәкчесе (директоры) Эш бирүчегә (гамәлгә куючыга) вазыйфай бурычларны үтәгәндә шәхси кызыксынучанлык барлыкка килү турында хәбәр итәргә бурычлы, ул мәнфәгатьләр каршылыгына китерә яки китерә ала.

Оешма (учреждение) хезмәткәре оешма житәкчесенә (директорына) вазыйфай бурычларны үтәгәндә шәхси кызыксынучанлык барлыкка килү турында хәбәр итәргә бурычлы, ул мәнфәгатьләр каршылыгына китерә яки китерә ала. Оешма (учреждение) житәкчесенә (директорына) хәбәр итү тәртибе, хәбәрнамәләрдә булган мәгълүматлар исемлеге, әлеге мәгълүматларны тикшерүне оештыру һәм гаризаларны теркәү тәртибе оешма (учреждение) житәкчесе (директоры) тарафыннан билгеләнә.

Бүлек 13. ҮЗГӘРТЕП КОРУ ҺӘМ БЕТЕРҮ ТӘРТИБЕ

Учреждениеләр

учреждениенә эшчәнлеге законнарда каралган тәртиптә туктатылырга мөмкин.

Учреждение эшчәнлеген туктату аны үзгәртеп кору (кушылган, тоташтыру, бүлү, бүлөп бирү) яисә Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә бетерү рәвешендә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

учреждениенә үзгәртеп корганда әлеге Уставка һәм юридик затларның бердәм дәүләт реестрына кирәкле үзгәрешләр кертелә. Үзгәртеп кору оешманың хокук һәм бурычларын гамәлдәге законнар нигезендә аның варисына күчүгә китерә. Учреждениенә бетерү аның эшчәнлеген, хокук давамчанлык тәртибендә башка затларга күчмичә генә туктатуга китерә. Учреждениенә бетерү турында Карар кабул иткән Орган юридик затларны дәүләт теркәвенә алуны гамәлгә ашыручы орган, ликвидация комиссиясен билгели, аңа билгеләнгәннән бирле учреждениенә эшләр белән идарә итү вәкаләтләре күчә.

Ликвидация комиссиясе судта ликвидацияләнгән торган учреждение исеменнән чыгыш ясый. каршындагы бетерү учреждениесе калган таләпләрен канәгатьләндерү кредиторларны милек тапшырыла милек милек милекчегә.

Ликвидация тәмамланган дип санала, ә Учреждение - бу хакта юридик затларның бердәм дәүләт реестрына кертелгәннән соң үз эшчәнлеген туктаткан.

учреждениенә үзгәртеп корганда яисә бетергәндә эштән азат ителгән хезмәткәрләргә Россия Федерациясе законнары нигезендә аларның хокукларын һәм мәнфәгатьләрен үтәү гарантияләнгән